

SZENTES ÉS VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen vasárnap és csütörtökön reggel.
Előfizetési ár
 egy negyedévre 1 frt 25 kr., félévre 2 frt 50 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 I. tized 265. szám, özv. Fried Józsefné urnó házában, hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket
 és nyilttíri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.

A közelet elvadulása.

Durvul a közelet!

Az erkölcsök helyett, hogy a tökéletesség, a tömülés, a nemesedés felé haladnának, évszázadokkal ezelőtti stadiumukhoz kezdenek visszatérni; ahelyett, hogy a kultúra előhaladásával, az emberi szellemmel tartanának lépést, kezdenek elvadulni.

A középkor ököljoga újból kezd érvényre jutni, mikor másfelől meg a kor igényeinek megfelelő nagy alkotásainkkal dicsekszünk, büszkén verve mellünket, mint a civilizáció bajnokai.

Egyes demagógok uralomvágya, személyes bosszúja ad lovat alája.

A közelmúlt események egész láncolatából is kivülágik a szomorú tény, hogy veszedelmesen közeledünk a *bécs-kai állapotokhoz*, hol az emberek úton-útfelen egymásra törve, vesznek maguknak elégtételt az önérzet vélt sérelméért, az igazság nyilvános hirdetéséért.

Ez azonban kevésbé volna aggasztó, ha a sajtó munkásai kollégialis szolidaritásban állnának, mely gátat vetne az eldurvulás elhatalmasodásának, a durva elbizakodottságnak, mely végre is elharapózva előbb-utóbb terrorizálja a sajtó munkásait hivatalukban, az igazságnak hirdetésében, a joguk védelmében. A sajtó munkásainak a közös ellenség ellen közös erővel kellene magukat vé-

delmezniük, bármennyire folyjon is különben köztük a harc akár elvi, akár személyi ellentétek körül és sohasem szabadna az uralomért való féltékenység által magukat annyira ragadtatniok, hogy hozsannát zengjenek a durva ökölharcosoknak, pusztán azért, mert velük ellentétes elvek táborából törnek valakire, ki pedig épp oly, ha szerényebb és igénytelenebb munkása is a sajtónak, mint ők s kivél, már a „*ma nekem, holnap neked*“ elvénél fogva is karöltve kellene haladniok a közelet ílyetén eldurvulást elleni küzdelemben. Nem szabad volna magukat annyira ragadtatniok, sem bosszúvágy, sem ellenszenv által, hogy minden eszközt, nemest és mentelent felhasználjanak, hogy egyéni biztonságukat veszélyeztető módon is insultálja egyik a másikat az ellentétekből eredő harc alatt, hogy a másikat lehetetlenítse, mint ez történt Szabadkán, hol egyik szerkesztőnek öröme szolgált az, hogy a másikat nyilvánosan insultálhatta.

És e szomorú diagnózist, mint veszedelmesen elharapódzott kör tünetét konstatálhatjuk mi is, mely lassan bár, de biztosan rágódik annak testén.

Veszedelmesen elharapódzott e kör, melynek még tulhajtásaitól sem igen tartózkodik a bosszúval eltelt és hatalmára féltékeny „*Szentesi Lap*“ akkor, amidőn örömmel kürtöli a vele elvi el-

lentétben álló lapunk egyik munkásának inzultáltatását, sőt a tények elferdített és nagyított előadásával megbecsületleniteni, erkölcsileg lehetetlenné tenni igyekszik.

S kit ragad üstökön e céljának elérésére? Egy rovoit előéletű embert, ki a lovagias elégtétel adásra képtelen; a kire nézve mindegy: vajjon egy-két büntetéssel több vagy kevesebb súlyosul e reá?

Pedig hát nagyon tévedt a „Szentesi Lap“ mikor ezzel a célját elérni vélte, mert ezzel lovat adhatott ugyan a közeleti eldurvulás kétes értékű lovagjai alá, de beszennyezte önmagát is, mikor a káröröm hangján zeng nekik hozsannát és ezzel mintegy társukká szegődik.

Maga akarta így. Nekünk semmi szavunk hozzá.

Ha neki úgy tetszik, hát csak haladjon tovább azon a lejtőn, a melyen megindult és amelyen bizonyára találkozni fog azok tapsával, akiket dédelget s akik az ő buzdításából hovatovább erőt meritének, míg végre közeletünk annyira elvadul, hogy ötet is legyűrjék az ököljog gyászvitézei.

Bennünket soha sem fog arra a térére ragadni a szenvedély uralma, pedig hát nem tudjuk mit szólna a t. kolléga, ha hasonlót hasonlóval fizetve, közéletünknek azt a szerkesztője ellen szóló becs-

T Á R S A.

János, Janka és Jancsi.

Elbeszélés.

Írta: Pilcz Mór.

(Folytatás.)

(7.)

Jancsi élt!

A haláláról szóló hír állhír volt, mely tévesen terjedt szét — a csatavész zűrzavarában.

Igaz, hogy Jancsi elesett, hogy az ütközet után a holtak között mozdulatlanul találták meg, azonban pontosabb vizsgálat után kiderült, hogy az ifjában még rejlik az életnek parányi szikrája.

Az ellenséges ostrom az ifjú szíve alatt hatolt be, s talán a duzzadó eleterő, talán az atya áldása, egy ártatlan lány imája mentette meg a haláltól? Teljes egy hónapig küzdött az élet a halállal, míg végre előbbi győzött az ádáz tusában.

Három hó múltán már annyira javult Jancsi egészsége, hogy a még halál híre előtt Jánostól küldött levél tartalmát, drága atyjának kimúlását, kíméletesen tudathatták vele.

Nemskára elhagyhatta a kórházat, hogy — királyától századosi ranggal és arany érdemkereszttel kitüntetve — egy enyhé egaljú furdóban teljesen felüdüljön.

Janka hangos örömkriáltást hallatott,

midőn az örvendetes hírt olvasta bátyja egy leveleiből. Szerencsétlenséget most már sokkal könnyebben viselte el. Eddes sejtelen tőlte el szívét, egy sejtés, melynek egy, fivéréhez írt levelében önkénytelen is kifejezést adott:

„A jóságos ég, mely a halottakat fel támasztja, nem fog elhagyni engem, szerencsétlent sem!“

Midőn pedig a ket testvér folytonos sarkalására Jancsi megígerte, hogy mielőtt ezredéhez menne Komáromba, ő náluk egy kis pihenőt tart, Janka szó nélkül testvére keblére borult, s a tiszta boldogságnak sirta könnyeit.

János néman kebléhez szorítá nővérét. Ó tisztán érezte, mi ment most végbe a nő keblében, s megrendült a gondolatától, hogy a szerencsétlenség kelyhe még mindig nincs csordultig. . . .

* * *

Egy délelőtt, midőn János éppen a gazdálkodás után akart látni, midőn éppen a már felnyergelt paripájára akartá magát vetni, egy szegényesen öltözött nő jelent meg a kastély udvarában, karján rongyokba burkolt, körülbelül 2 éves gyermekkel. A vár úrnője után tudakozódott, hiányos magyarságát olasz szavakkal egészítve ki.

Jánosnak föltűnt az idegen sápadt, anyi bánatot kifejező, s mégis vonzó arca. Midőn beletekinte az idegen nagy, sötét szeméibe, valami belső érzés sugta

neki, hogy nem közönséges koldúsnő áll előtte.

A lakájok a koldúsnőt elakarták utasítani azzal az egyszerű felelettel, hogy e kastélynak nincs úrnője, csak egy ur a van, a ki most éppen ki akar lovagolni s nem akarja magát hóbortgatni.

János eltávolítá a szolgákat, s nyájas hangon kérde az idegent, vajjon mi járatban van?

Az asszony válasz helyett ismét az úrnő után tudakozódott. Kérdezte, hogy vajjon nem az Imrey kastélyban van-e, s hogy vajjon a báró egyetlen leánya, Bartheleite grófné nem itt lakik-e?

János megütöködött, midőn látta, hogy ez a koldúsnak látszó asszony oly jól van értesülve család viszonyai feől. Inte az idegennek, hogy kövesse dolgozó szobájába; együtt maradtak jó sokáig, s ki tudja miről beszélgettek négy szem között?

Végre csöngtetett Komornyikjának megparancsolá, hogy az idegennek tisztességes bánjauk, adjanak neki gyermekével együtt a kastélyban szállást, de egyszersmind megtilta a vele való közelebbi érintkezést.

Majd komolyan, de nyájas arccal kezét nyugtá a sápadt, sötét szemű asszonynak, iryapít az asztalon heverő elszárgult, kopott irratot zsebbe dugott, és elővezettette háttas lovát.

A másik pillanatban János báró már sógorának birtoka felé vágatott.

* * *

mérlő nyiltéri közleményt, melyért fizettek volna is; hogy közülük, de mely asztalunk fiókjába van elzárva. E közlemény pedig reá nézve ép oly meggyalázó, mint amilyen meggyalázó az, hogy az ökölgognak kelt mintegy védelmére az igazsággal szemben, a helyett, hogy azt elítélne.

Mellőztük a nyiltéri közlemény közlését, amely amellett, hogy a bosszu eszközéül szolgálhatott volna, még anyagi hásszal is járna. Mi tiszteljük a kolleghiális szolidaritást és épen azért, mert abban a sajtónak egy képviselője van megtámadva és épen azért mert a közönség köréből jött, mellőztük, mint mellőztünk még sok mást, melynek nyilvánosságra hozatalával nem kevésbé lett volna kompromittálva, mint a közéleti szereplésében szenvedett veresége által.

Ha azonban valakinek a „Szentesi Lap” szerkesztősége kebeléből aziránt kételyei volnának, ám tessék két megbízottat elküldeni és állításunk valóságáról készséggel meggyőzzük, bebizonyítva azzal, hogy sokkal több érccel bírunk a kolleghiális szolidaritás iránt, mint a „Szentesi Lap” és nem kapkodunk mindenféle eszköz után, melylyel őt és benne a sajtót meggyalázzuk.

Szabad, alkotmányos államban, a sajtó szabadsága mellett nem szabad, nem lehet ilyesminek megtörténni. Nem szabad az ellentéteknek oda fajulni, hogy a sajtó törvényadta szentségének lábbal tiprását örömmel vegye tudomásul és még szerre magas tonusban hangoztassa, — ha nem is a sajtó munkása — de maga a másik sajtó. Ezzel tartozik a sajtó minden munkása a maga tisztességének.

Mert hisz az ortámadásoknak, az inzultálásnak ki van téve mindenki, legyen az tisztességes vagy jellemtelen ember; legyen e támadás okadatolt, vagy ok nélküli. E brutális módja az elégtételvévésének azonban minden körülmények között elítélendő, annyival inkább akkor, mikor teljesen alpnélküli

utcai útonállás színvonalára slyed, mint a mult heti eset alkalmakor, mikor lapunk egyik munkatársát inzultálták.

Legyen az a munkatárs bármily szerény, bármily igénytelen munkása a sajtónak, annak védelmezésére sikra szállni az összes sajtónak kötelessége, mert ha valahol, úgy bizonyára a sajtó munkásai között kell lelkesítenie ama francia mondásnak: „une tout, pour, pour tous une”, egy mindnyájéért, mindnyája egyért, mint történt ez Szegeden is nem épen régen egy színházi affaire kifolyásából, bár ott is nem kevésbé élesek az egyéni ellentétek, mint nálunk.

Ugyan hová is vezetne a közélet ilyenét elfajulása? Mi eredménye is lenne az efféle durvaság hirlapi dicsőítésnek?

Az erkölcsök annyira kivetköznének a tisztességből, a közélet annyira eldurvult, hogy fegyver nélkül, mellyel magát a tisztesség az ökölgj matadórai ellen védelmezze s végig sem mehete az utcán a sajtó munkása, a nyilvánosság őre. Már pedig ha valakinek, úgy bizonyára a magát nagy hazafinak tartó Szentesi Lap szerkesztőjének ismernie kellene, koszos kölönknek Berszenyinek ama mondását: „Minden államban támasza és talpköve a tiszta erkölcs.”

Veres-kereszt-egylet. Lapunk előbbi számában közöltük, hogy a veres-kereszt szentesi főkegyesületének választmánya elhatározta, miszerint tagok gyűjtése végett a legszelebb körü mozgalmat indítandó, a város minden jóra, szépre és nemesre áldozni kész polgárhoz egy felhívást intéz. A felhívást, mely egyszersmind tájékoztat nyújt az egylet célja és feladatáról a következőkben közöljük, hogy addig is, míg szétküldetni fog, ismerje meg a közönség:

Felhívás és kérelem Szentes város lelkes és hazafias közönségéhez!

A magyar szent korona országai veres-

kereszt egyletének szentesi főkegyesülete megalakult és működését megkezdette.

Hogy főkegyesületünk nemes feladatának megfelelhessen, az egész társadalom hathatós támogatását igényli.

Az egyesület célja:

1) a háborúban megsebesült vagy megbetegedett harcosok ápolásához és gondozásához az államnak segítségét nyujtani;

2) A rokkant katonák és a háborúban elesett harcosok családjait segélyezni;

3) rendkívüli szerencsétlenségek, mint árvíz, tűzvész, inség, járvány, stb. esetén, a szűkölködőket emberbarátilag segélyezni. —

Lehet-e ezeknél magasabb eszmékért lelkesülni, tömörülni és adakozni?!

Az általános védt- és népfelkeltési kötelezettségből kifolyólag minden család — fönt és alatt —, a szűkök gyermekeikben, a nő a családfeuntartó férjben, a gyermekek a kenyérkereső apában, a testvér testvérben, a rokon rokonban, az ara jegyességben — érdekelve van egyesületünk működése iránt.

A katonákban a bátorságot, a vitézséget, a kötelességteljesítést fokozza, hatványozza ama tudat, hogy megsebesülés esetén gondos, hü kezek ápolásában részesülend; rokkantság vagy elesés esetén pedig családja, hátrahagyottjai szükségnek, nyomornak kitéve nem leendenek; hogy rajta, övéin, szerettein, az államon kívül, a társadalom jótékonyága és emberbaráti könyörülete segítend.

A katoná védi a nemzeti köz és magánvagyon; vért, életét áldozza a trón, — az állami fenmaradás, — és családi tűzhelyért, s halálmegevetéssel esik el a mindennél legrágábbért, a mindennél legszenetebbert: a Hazáért.

A szerencsétlenség mindnyajunkkal közös, annak mindnyáján ki vagyunk téve, az minden pillanatban bekövetkezhetik. Ily esetekben egyesületünk az első pillanatokban —, midőn a szükség legnagyobb, mikor „kétzsér ad, ki gyorsan ad”, sietend segélyre.

Ki ne hozná meg tehetségéhez mértén adományát ily nemes célokra?!

Még ugyanaznap estéjén a Barletti grófi kastélyhoz legközelebbes helységben egy elegáns utazóruhába öltözött férfi jelent meg a községi bírónál, azzal a jelentéssel, hogy ő erre szándékozávan, az urasági parkmentén leszállt a postakocsiról, hogy a rövidebb únyas gyalog ösvényen érhesse ide, midőn a részben a parkon keresztül vonuló ösvényen egy sziklatömbön, egy láthatólag az előkelőbb osztályhoz tartozó férfi hullájt látta heverni.

A hirtelenjében megalakult törvény széki bizottság nyomban útnak eredt, melyhez az idegent is felszólították a csatlakozásra, ki Gergely János cs. kir. századosnak nevezte magát.

A helyszínre érkezve, a bizottság nyomban konstataálta a hullát és Barletti Gusztáv gróf közötti személynazonosságot.

A hulla nyakánál fogva egy a sziklatömből kiemelkedő csúcs élén hevert, s a községi orvos megállapíthatá a nyakcsigolyatorést, mint a halál okát.

A kastélyban még senki sem sejté a történeteket, midőn a bizottság ott megjelent.

A gróf és grófnő — mint jól tudjuk — gyakran hetekig sem látták egymást, annál kevésbé tűnhetett föl a grófnő előtt férjének pár órai távolléte. De a szolgálte mélyzetnek nem volt oka, hogy a kastély urának kimaradása miatt aggódják, mivel még délelőtt azon szándékkal ment ki a kastély udvarából, hogy a messzefekvő me-

ző fog kisetálni, széjjelmezni a gazdalkodásban, hol épen javában folyt az aratás.

Annál nagyobb volt az ijedelem, midőn a talált hullában a gróf holttestére ismertek.

A bizottság szakszerű pontossággal haladt előre lépésről lépésre. Kihallgatták a szolgálteszemélyzetet, majd a följeientőt.

A szolgáltes vállomása épen nem volt fontos s nem vitte előre az ügy folyamát, az erdőcsész jelentésének, hogy t. i. a gróf sógorát, Imrey bárót kevéssel előbb a parkban látta, csak annyiban volt valami érteke, hogy ezáltal egy egyént kihallgatnak majd annak idején, ki a grótot bizonyára látta kevéssel halála előtt. Gyánú a grófnő édes testvére nem háromolhatott.

A hivatalos egyeniségek véleménye megegyezett abban, hogy a gróf szerencsétlen esése idezhette elő a katasztrófát; a dolog mind előt nagyon egyszerűnek s világosnak látszott a községi orvost kivéve. Ő ugyanis emberi kéz ujjainak nyomát fődözé föl a hulla nyakán s így világosan látta, hogy a gróf erőszakos halál áldozata lön.

Ezzel aztán az egész vizsgálat válságos fordulatot vett, válságos fordulatot arra nézve, ki első hozta a följelentést a gróf hullájáról.

Az Imrey bárónak sógoránál való látogatása és az utóbbi halála közti időközben nem volt halandó e tájon látható, egyesegyedül Jancsi.

Midőn Imrey a grótot magára hagyta, ez minden bizonytal életben volt s a legjobb egészségnél örvendett, mert ellenkező esetben a grófné testvére fellárnyakolt volna a kastély. A katasztrófnak tehát azalatt kellett történni, midőn a báró már elment s mielőtt a halálhírt hozó a helyszínre érkezett, tehát a dolgok természetes rendje szerint, egész rövidke időköz alatt.

Az is lehet ugyan, hogy valami ismeretlen tettes követé el a lünt, s tetteinek elkövetése után „ill’ a berek” nyomtalan eltűnt.

Azonban fennforgott egy másik, még nagyobb eshetőség is. Lehet, hogy a tettes, az által a gyánú legkisebb árnyakat is elakarta magáról hártani, hogy ő maga ment községhez a „veletlen leletet” bejelenteni. Egy szóval azt is fel lehetett tetelezni, hogy a tettes Gergely János volt.

Ez volt a nem épen logika-nélküli gondolatmenete a vizsgálóbíróknak, ki — miután a bizottság főladatait bevégezte — Gergelyt magához hivatá egy két csekély alkakíság miatt.

Ez alkakíság pedig szigorú vizsgálatból állott, mely alatt Jancsi csakhamar iszonynyal vette észre, a gyánú mily sulya nehezedik rája.

Bizonyára mindenki örömet hozzájáról, ha az alkalom megadatik.

E módot nyújtani előzza kérő felhívásunk.

Tudjuk bár, hogy közönségünk többféleképp és sok irányban igénybe van véve; hanem, mert Szentes város lelkes és hazafias közönsége előtt a szép, nemes eszmék körüli tömörülés és adakozás iránti kérelem soha sem hangzott el kiáltó szóként a pusztában; s mert csekély az áldozat, a mit az egyesület nevében kérünk: nem lehet kétségünk, hogy városunknak minden fia és leánya, kikhez kéző szavunk eljut—egyesületünknek tagja lesz, vagy más módon támogatandja egyesületünket, melyhez hasonlók, már nemcsak a szomszéd művelt államokban, hanem hazánk legfőbb városában és nagyobb községében is léteznek.

Bizalommal fordulunk városunk művelt lelkű, nemesszívű közönségéhez, különösen a jótékony és a mindent átölő szeretet kiapadhatlan örök forrásához — a női szívekhez: legyenek egyesületünknek tagjai!

Az egyesület tagja lehet mindenki, egyen vagy testület, nem, kor- és valláskülömbőség nélkül, mint —

1) alapító tag, ha az egyesület céljaira legalább is 20 frtot mint alapítványt befizet,

2) rendes tag, ki vagy egyszersmindenkorra 10 frtot fizet, vagy arra kötelezi magát, hogy hat (6) éven át, évenként 1 frtot fizet, az egyesület pénztárába;

3) rendkívüli tag, ki hosszabb kötelezettség vállalása nélkül, évenként 1 frtot fizet az egyesület pénztárába.

Ezenkívül elfogad és felhívással hirtáplig igazol az egyesület minden adományt.

Bármily kicsiny áldozat nagy, ha belőle Hazára derül fény!

Szentes, 1890. július hó 9.

Sarkady Nagy Mihály, Zsilinszky Mihályné,
polgármester, elnök. főispánné, elnök.

Aradi Kálmán,
jegyző.

Jószágveszedelem.

Annak a kedvező kiállításnak, melyet az aratás nyújt az idén a gazdáknak, jó részben elveszi az örömet, a most már nemcsak meggyezerte, hanem mondhatni az egész Alföldön teljes mértékben kiütközött száj- és körömfájás ragályos betegsége. Alig volt rá eset, hogy ezen betegséget az Alföldön ily mértékben, ily általánosan fellépett volna, s éppen mert ily nagyfokú, elkerülhetlenül nagy lesz az abból származható veszteség is.

A ragály első fellépésére úgy ott, hol az kiütközött, mint a szomszédos vidékeken a törvény rendelkezései szerint előirt óvintézkedések megtették. Hirlapi hirdetések, dobszóval közzétett figyelmeztetések egymást érték, kordont húzott határára egyik község úgy mint a másik, elrendeltetett egész megye területének zár alá vétele, elhittattak a közbenesett országos vásárookra, a hasított körmű állatoknak, — mint a fellépett baj iránt legnyobtabb hajlandósággal bíró állatoknak — felhajtása; mérszársoknak, marhakereskedőknek vészlepte területen megjelenése, gazdáknak legeltetésre kiadott jószágaiuknak a helyszínén megtekintése, megtiltva lett; azonban mindezen intézkedések a fellépett vészsel szemben hiábavalóknak bizonyultak, mindezek dacára még ott is, ahol vészmen-

tesnek volt ismerve a vidék, egyszer csak, egészen váratlanul tanyát ütött.

Száz meg száz száma sanylódik, különösen a szarvasmarha ezen ragályos betegségben. Egész gulyák megkapták e ragályos bajt. Könnyen elképzelhető tehát, hogy a beteg állatok ilyen nagyszáma, a gyógyítás sikerét majdnem lehetetleníti. Egyéb teendőikkel is el lévén foglalva a munkáskéz, nem igen lehet kapni az orvoslás sikeres megejtéséhez szükséges munkaerőt sem s így aztán az egyébként kellő utánjárással, gondos ápolással biztosan megmenthető jószág, annak kényeszeü mellőzése miatt legnagyobb részben elhull, elvesz, s a gazda jószágának elvesztése miatt szenvedett kárán kívül viseli, a hiábavalóknak bizonyult, de mégis sokra ragó gyógyítási költségeket is.

Anyi már bizonyos, hogy a fellépett ragállyal szemben a törvényben előirt mindennemű óvintézkedés hiábavaló. Legnagyobb részük különben is csak a baj megelőzésére irányul, pedig a veszély már mindenütt otthonos.

Most már legelőszérűbb csak a gyógyítás ellenőrzésére fektetni a főszlyt.

Meg kell engedni a tulajdonosoknak, hogy legelőre kihajtott jószágait hazahajthassák, vagy ha már ez nem lehet, hazahozathassák s ott saját marok gyógyíttassák. A ragály most már úgyis általános léven, az a veszély, hogy ezzel esetleg átplántaltatik az attól még mentes állatokra is, figyelembe nem vehető. S az adott viszonyok között inkább kisebb bajnak kell tartanunk mint a gyógykezelés elhanyagolásából eredő bajt. Ha az a legeltetésre összevert gulya, az illető tulajdonosok által hazaszállítatik, könnyebben gyógykezelhető külön külön, mint ha az továbbra is együtt tartatván, együtt gyógykezelitük. Úgy együttesen a gyógyítónak mindegyik beteg állaton véghezvitele csak óriási munkaerő alkalmazása mellett történhetik meg. De hol vegyék erre a munkaerőt, mikor most mindenki siet egész évi élelmét megkeresni s ha ezen időt elmulasztja, nem biztosíthatja más időben existenciáját? Ha pedig nem alkalmazhatnak kellő munkaerőt, sokáig kerül egyikre másikkra a gyógyítás sora, pedig mentül jobban hatalmasodik a ragály az állaton, annál nehezebb belőle kigyógyítani s annál több idő s költségbe kerül.

A mint tudjuk a különféle vidékekről nyert értesükből, ez irányban már mozgalmat is indítottak s rendre mennek fel a földmivélsügyi miniszterhez a deputációk, hogy az ilyen jószágok hazaszállítást engedje meg. És a miniszter rendszerint azok kérelmét teljesíti is, mivel az alkalmazott zárlatok szigorú megtartása, immár eredménytelen, a gazdaközönséget pedig abba a kényes helyzetbe juttatja, hogy learatott gabonáját betakarítani s elnyomtatni sem tudná, mert egészséges jószágai is zár alatt állván, azokat sem hajthatja egyik helyről a másikra.

A jószágveszedelem eme faja nem új keletű már, mit bizonyít azon körülmény is, hogy törvényhozásilag is szabályozva lett. Az alföldön azonban tudtunkkal ilyen mértékben még elterjedve nem volt. Kell tehát gondolkozni arról, hogy jövőben ezen ragály elterjedése minél inkább megelőztessek.

Köztudomású vidékünkön, hogy a ragályos száj- és körömfájás a túl a tiszai nagy kiterjedésű legelőközű évek óta otthonos,

hogy azok úgyszólván e bajnak feszkéi; valamint kétségtelen az is, hogy a több különböző helyről összeverődött, legeltetésre kiadott jószágok közt szokott leginkább s leghamarabb jelentkezni. S éppen azért képes is elterjedni, mert a nagy tömegben nehezebb az ellenőrzés, nehezebb létezésének felfedezése.

Gazdáinknak tehát saját érdekük parancsolta kötelességük, ezen közlegelőknak elkerülése. Ha nem is mindenkorra, de legalább egy ideig.

Igaz, hogy a tavasz kinyíltával, mikor a telettéseivel a takarmány már jórésben elfogyott, a jószágok élelmezéséről gondolkodni úgy legkönnyebb s aránylag a legkevésbé kerül, ha közlegelőre kiadja jószágát a gazda; de ha ezen veszélyes járványt figyelembe veszi, s az ennek elkerülhetlen következményét, a nagy költséget és károkat hozzáadja a legelőért fizetendő bérösszeghez, ez oly tekintélyes összegre megy, hogy abból idehaza, veszély nélkül s kevesebből ellátta volna jószágát addig az ideig, míg az aratás bevégeztével földjére kibocsáthatja.

Mi ugyan, tudva azon tényt, hogy az ilyen közlegelők legnagyobb része oly rossz minőségű, — mert a jó földet mindenütt felszántják — hogy azon a jószág csak tengődik, száraz időben pedig takarmánnyal is el kell látni, ha csak ehhez veszni hagyini nem akarjuk, — ellene vagyunk a jószágok ilyképpen való tartásának, mert az nem jószágnevelés, hanem a jószág eltartásának gondja alól való kibuvni akarás, s nyelvet mint ilyet, okszerű gazdálkodásnak nem tartunk.

Ezzel tehát szakítani kell gazdáinknak, mert manapság már azok a tényezők, melyek ezt apáinknál indokoltá tették, jenn nem forognak s ahhoz csak azért ragaszkodni, mert apáinktól is így láttuk és az akkor jó volt, ma már nem lehet.

A gazdálkodás is egy tudomány, mely szintén fejlődésnek, előrehaladásnak van alá vetve; helyeslehető-e hát, ha gazdáink ezével azt akarják dokumentálni, hogy ők ezen a téren haladói nem akarnak?

Újdonságok.

Szentes, 1890. július 13.

Egy hét.

Rekkenő hőség, tikkasztó szárazság, hogy szinte az ember visszavágyik az őszi esős napokra.

Mindenki hűsölni kíví. A sötétre befűgönyözött úgy tal közé. Pedig nagy a munkaidő, hanem hát az csak odakünn a mezőn, hol na még akarnának sem bírnak hűsölni.

Egész bátorsággal eldönolhatjuk most mi is azt a nótát, hogy: „A faluban minden csendes...“ A rendőrség is azzal küld odébb, hogy *dühög a rőd*, mert a jórával tolvajok is restek ilyenkor utána látni az életmódnak. Pedig váltig erősöködtek most is, hogy tojjanak legalább egy árva lótolvaj, de mintha csak Boskó kezé közé került volna, egyszerre átváltozott *köborlovagvá*.

Nóhát most már csakugyan az uborka sainson delétjén vagyunk.

Csodálatos dolog az, amelyre e héten ebredtünk. A vizának sóbányából egy csmó hórvé holttetem került a napvilágra, melyet a felhőszakadástól megáradt 180 m. mélységű aknából vetett a víz felszínre.

Tán azért, hogy megcsodáljuk ezek nagyságát, hogy újra felelevenítsék a dicsó tetteknek az unokák emlékében émosódott képét?

Valóságos csodadolog ez. Háromszáz magyar honvéd beledobva ez előtt 41 asztendővel egy közös sírba és ma előkerülnek teljesen konserválva.

Ez az első csoda a szent István király jobbkeze óta, melyet mint unikomot mutogásnak. Ez csak egy kéz, hanem emezek meg egész honvédek.

Nem utolsó csoda ám még a Giffard által feltalált gázpuska sem! Ez aztán a puska, a mely még a levegővel is a mellbe löki a halált hozó golyót. Hiába a villam korszaknak is megvan a maga hőbortos pasasérjai.

Külömben antúl jobb! Legalább nem kell még a puskaport sem nyelni.

Ugy látszik, hogy a Bácskában sem igen értik a tréját, ugyancsak elpuhgyelik egymást a szerkesztők, mely veszekedési mania Szabadkán egész ragályossá lett.

Órt már a törvényszéki terembe is bevitték az utcai botrányt; pedig maga a törvény őre az ügyész és egy nem kevésbé autentikus ember egy törvényhozó egy képviselő. Még pedig ugyanyaira, hogy a mi mult heti utcai botrányunk kismisla ehhez! Vajjon azért megvizsgálatódjunk e!?

— **Személyi hírek.** *Zsilinszky* Mihály főispán ma a déli vonattal Budapestre utazik, hogy résztvegyen *Margit* főhercegnő ő csász. és kir. fenségének Thurn-Taxis Albert herceggel a f. hó 15-én délelőtt 11 órakor Budapesten a magyar királyi várak azt. Zsigmond kápolnájában tartandó házassági egybekelése egyházi megáldásának ünnepélyén, melyre főispánunk meghívott. — *Lévai* Ferencz vallás- és közoktatásügyi miniszter osztálytanácsos e hó 10-én rövid pár óráig városunkban időzött, hogy főispánunknál búcsúlátogatást tegyen. — Mint értesülünk itt időzése azért volt oly rövidre szabva s több jó ismerősénél ez alkalommal azért nem tehetett látogatást, mert már a mai napon Budapesten kell lennie, hogy új állásával járó teendőit végezhesse, hivatalát átvehesse s mert erről ő is csak e hó 9-én nyert tudomást. — Ily sürgős körülmények között nem volt képes idejével akként rendelkezni, hogy hosszabban maradhasson városunkban, de úgy tudjuk, hogy szeptember hóban, — amikor tanfelügyelői hivatalát is véglegesen át fogja adni utódjának, — pár napig itt szándékozik időzni s akkor fogja jóismerősei s barátainál búcsúlátogatását is megtenni.

— **Elhalasztott tisztújítás.** A f. hó 12 ikére kitűzött városi tisztújítást *Stammer* alispán f. hó 9-én Szentés város polgármesteréhez intézett leiratában foglalt okok alapján elnapolta. Szentés város polgármesteréhez intézett ezen leiratban foglalt okoktól eltérőleg és azoknak semmibevevésével a „Szentési Lap” hangzottatott nézetének győzedelmét kurtóli s az alispán eljárását olyként tünteti föl, mint a ki belátva elkövetni akart bűnét, kapitálá időnek előtte. Mi már előző számunkban kifejtettük a „Szentési Lap” által a tisztújítás elhalasztása végett felhozott indokok alaptalanságát és azt ez alkalommal és mind végig is fentartjuk annyivalinkább, mert praecedens eseteket is tudunk a hasonló helyzetekre nézve. — Tehát midőn ezen tárgyra most ismét visszatérünk, csak azért tesszük, hogy az igazsághoz hiven tiltakozzunk a Szentési Lap olytén kifejezése ellenében, mert egyáltalán nem lehet bűnnek nevezni egy oly

eljárást, mely törvényen nyugszik s melynek mielőbbi megejtésére a belügyminiszter által utasított is az alispán; viszont épp oly kevéssé lehet kapitulációnak, jövátételnek minősíteni, ha figyelemreméltó okok fenforgása esetén a választást elnapolta. Mikor *Stammer* alispán a miniszterileg sürgűtt tisztújítást kitűzte, *Zsilinszky* Mihály főispán távol volt s így az alispán nem tudhatta azt, mikor szándékozik megyei közgyűlést összehívni a főispán Csak a tisztújítás határidejének kitűzése és közhírré tétele után érkezett haza a főispán s tűzte ki a megyei közgyűlés határidejét e hó 31-ikére. Egyáltalán nem lett volna tehát sem cél szerű, sem tapintatos eljárás az alispántól, ha a megyei közgyűlésnek ily közel fekvő határidejére, — mikor azon a város szervezeti szabályrendelet tervezete is elintéztetik, — tekintettel nem lett volna s a már kitűzött tisztújító közgyűlést el nem napolta volna; sőt éppen akkor járt volna el helytelenül, ha jogával éven bíz, szigorúan ragaszkodott volna a tisztújításnak a kitűzött napon megejtéséhez s ez által a gancsokodó s féktelenkedő elemeknek módot és alkalmat nyújtott volna a zavarosan való halászásra s közállapotaink egyensúlyának felbillentésére, melyre olyan nagyon készek.

— **Fegyelmi vizsgálat.** A csongrádi zavaros állapotokból kifolyólag a varmegye kiküldöttéi által vezetett vizsgálatok erőlyesen folytatattak s emélfogva aztán a *Mészáros* Károly csongrádi jegyző fegyelmi ügye a legközlebe tartandó közigazgatási bizottsági ülésen tárgyalható lesz. Nehézben megy azonban a *Csemegi* Antal volt csongrádi főszolgabíró elleni fegyelmi vizsgálat, mert bár eddig 18—20 ívre terjedő jegyzőkönyvet írtak a vizsgálatot teljesítő kiküldöttek, még mindig nincsenek azon helyzetben, hogy azt befeljezhessék, mivel *Csemegi* Antal minden egyes alkalmakkor újabb és újabb tenköriülményekre hivatkozik s az arra vonatkozó iratok beszerzését kérelmezi, a melynek kikeresése sok időt vesz igénybe s végre is arra a meggyőződésre jut a bizottság, hogy éppen azok a hivatkozott iratok hiányzanak levéltárból s vagy sohasem is léteztek, vagy valami úton-módon eltévelyedtek.

— **Eljegyzés.** *Ruboczky* István a szegvári r. kath. egyház derék kantora a múlt héten tartotta eljegyzési ünnepélyét *Tones* Lónka kisasszonnyal *Tones* Ferencz szentesi orvos kedves és szép leányával. Összintén gratulálunk a jegyes párnak.

— **Szerajevó miatt.** Nagy valószínűséggel lapunk csőtörtőki 56. számában „Gyors elintézés” cím alatt megjelent újdonságunk következtében adta ki *Sarkadi* Nagy Mihály polgármester a városi közigazgatási irrodának az **ukázt**, (a kancukák országának rendeletei nevezetnek így) hogy ezután senkinek (ezalatt azonban csak a Szentés és Vidéke értendő) nem szabad semminemű értesítést adni, annyivalinkább okmányokba beletekintést megengedni s ezen ukázal fogva nélkülözni kell most már az onnan nyerhető híreket. Valószínűleg polgármesterünk megírtyelte h. m. vásárhelyi kollégája dicsőséget, a ki az ottani egyik lap szerkesztőjeinek hasonlókép megtöltötte a közügyekre vonatkozó értesítés adást és az iratok közlését, mely miatt aztán az említett polgármester és a szerkesztő közt egy hírlapi vita fejlődött ki s a vége is az lett, hogy a polgármester úr beadta a derekát. Mi azonban nem fogunk ezen már másodízben ellenünk megkísérelt eljárás miatt a polgármester úr ellen hírlapi polemikát folytatni, hanem törvényben gyökerező jogunknál fogva illetékes felettes hatóságunkal kérelmezendjük, hogy sziveskedjék polgármesterünket köteletségére kitanítani.

— **A városi képviselőválasztás ellen.** *Németh* Sándor tegnap adta be felszólalását, az

igazoló választmány elnöke *Stammer* Sándor alispánhoz, melyben a III. és X. kerületben megejtett választási eljárás megsemmisíttetni kéri. Tehát mégis akad a f. 14 ikére egybehívott igazoló választmányunk teendője s nem valószínű azon reményünk, hogy a választások ellen felszólamlás beadatni nem fog. Figyelemmel leszünk az eredményre is, mert az egyik kerületben éppen lapunk felelős szerkesztője volt választás vezető.

— **Helyettesítés.** *Zsilinszky* Mihály főispán, *Balogh* János megyei árvászeki elnök fölterjesztése folytán, az egészsége helyreállítása végett távol lévő *Bartha* Kálmán árvászeki elnök helyetteseül dr. *Füzes* Lajos tisztelbeli aljegyzőt a varmegyei árvászekhez áthelyezte. Reméljük, hogy ezzel az intézkedéssel a sok restancia apadni fog s a közönség nem lesz abban a kényelmetlen helyzetben, hogy ügyének elintézése végett sokáig várakozni kellessék.

— **Gimnáziumunk** 8 osztályúvá kiegészítése tárgyában hozott közgyűlési határozat jóváhagyása, illetve a kiegészítésnek a közokt. miniszter által leendő engedélyezése végett a f. hó 10-én débe utazott fel Budapestre *Sarkadi* Nagy Mihály polgármester és *Kis* Zsigmond a gimnáziumi bizottság elnöke és a közgyűlés kiküldöttéi.

— **Arlejtés.** A szentesi kir. bírószágnál lévő fogházban letartóztatott egyének elvezése az 1891 k. évre Arlejtés útján f. év július hó 28-án fog kiadatni. Az érdeklődőknek ezen körülmény azzal adatik értesítenie, hogy az erre vonatkozó feltételek *G* a l Sándor kir. bíró úrnál megtekinthetők a hivatalos órák alatt.

— **Följelentés.** Csany község jegyzője és bírja ellen három személy lakos följelentéssel élt *Zsilinszky* Mihály főispánnal, hogy nevezettek az 1888 iki árvászek folytán szenvedett károka nézve államilag engedélyezett 3000 frt segély kiosztásánál visszaélést követtek volna el. Ezen följelentés folytán *Zsilinszky* Mihály főispán a vizsgálat megejtésével dr. *Cicatricis* Lajos csongrádi főszolgabíró bízta meg, ki is e feladatban eljár s annak alapján a benyújtott panasz valótlansága tűnt ki. — Részünkről csak helyeslelendők tartjuk azt, ha a közönség a tisztviselők eljárását élénk figyelemmel és érdeklődéssel kíséri s az esetben, ha visszaélést lát és tapasztal, a felettes hatósághoz panaszával fordul, mert ez biztosítéka a helyes közigazgatásnak. Határozottan helytelenünk kell azonban az olyan eljárás, mely ha nem is személyes ellenszenv kifolyása, de a szájból-szájra adott úgynevezett pietykan alapul, mert ez által nemcsak az illető tisztviselő jut, habár rövid időre is, kellemetlen helyzetbe, hanem különösképpen a panaszosok, kik a végkiptejődésokr látják be, hogy fel lettek ültetve. Az ily alapokon nyugvó eljárásoknak aztán az a káros következménye van, hogy a társadalom nyugalma meghabóritatik, különféle torzsalkodásokra és személyes gyűlölködésekre ad tápot s oly ferde és szomorú helyzetet teremt, melynek eloszlatása hosszú időbe kerül. A mint értesülünk a varmegye különböző helyeirel sűrűn érkeznek a főispánhoz névtelen följelentések is egyes tisztviselők ellen. Ezt sem lehet másnak tulajdonítani, mint a társadalom betegségének. Akinek van egyes tisztviselő ellen jogos panasz, forduljon ezzel a felettes hatósághoz nyíltan és őszintén, s ne bujjon az ismeretlenség álarcá alá, mert így a bajokat, ha léteznek is, orvosolni nem lehet. Ezt megkívánja az illető följelentő és a vádolt tisztviselő érdeke egyaránt.

— **Ó pályázik.** Alig lett közhírré téve a városi tisztújítás határideje, már is akad egy a sok aspiráns közül, a ki sietett jó előre kijelenteni, hogy

a községi törvénynek az új szervezeti szabályrendelet által épségben hagyott szakasza alapján a városnál üresedésbe jövő állások egyikére pályázni óhajt és ezt irásosan is dokumentálja. Már régebben híret vettünk mi annak, hogy **Fabian** Tóth István közlelünk legújabb szerepívő férfi szinten vagyat ezer valamelyes hivatalviselésre s hallottak is, hogy ennek elérése végett buzgógn teljesíti kötelességeit: most azonban sajátkezűleg aláírt helyeges okmányban láttuk ezt dokumentált, mely okmányban ker részére erkölcsi bizonyítványt kiállítani megokolván azaz, hogy a városnál üresedésbe jövő állások egyikére pályázni óhajt. Es ez állás nem más, mint a város gazdái állás. s mint halljuk, mert erre érez magában legtöbb tehetését. Eddig telát már az az egy biztosra vehető, hogy **Czakó** István eddig, hosszú időn át szolgalt város gazdáknak ellenfele lesz a f. h. 22-rol elnapolt, de valamikor biztosan megfendő tisztújításkor. Majd nevelőssük, melyik győz!

— **Bücsüestély.** A létérti néhez küzdelem, a díesszomy és vágy a világot megismerni, indította derék cigányainkat arra, hogy a f. h. 15-én vándorútra induljanak, magoknak és városuknak babérokat szerezni. Két egész hónapig távoznak körünkől és két egész hónapig kell nélkülözniük a Kis Baudin hegedűjének szívhez szóló hangjait. Elmennék az aradi kiállításra, hogy a kiállítás közönségét is részesítsék az általunk már megszokott élvezetben. Mielőtt azonban a vándorútra kelneknék, bücsüestélyi rendeznek a kávéház kerthelyiségében 13-án, melyre ez úton hívják meg az érdeklődő közönséget. Itt ülön is, hogy mindenki részt vegyen és poharat ürítsen a távozó banda egészségére és dícsőségére.

— **Vásárhelyiek baja.** Nem elég, hogy a körös tiszta-matosi ármentesítő társulat miniszent apátival szakaszál érdekelve vannak a h. m. vásárhelyiek s mint ezen nagy társulat érdekeltjei tagjai, kötelesek hozzájárulni annak mindennemű költségeihez, még ennek a tetejébe bevonatik határakból a város egyes lakosainak birtokából mintegy 7300 katasztrális hold, az uradalmi birtokból pedig mintegy 10 ezer katasztrális hold az úgynevezett szárazéri ármentesítő társulat kötelekebe is. A birtokoknak eme társulat árterébe történendő bevónása ellen nagy mozgalom indult meg s a város törvényhatósági bizottsága egy küldöttséget nevezett ki, hogy az ügyet tanulmányozza és véleményes javaslatot tegyen. Ezenfeül az érdekelt birtokosok értekezletet tartottak a mult vasárnap, melyen az átértesítés ellen tehető felszólamlás határideje meghosszabbítását sürögnyíleg kérelmeztek Kállay miniszteri biztostól. A polgármesteri hivatalhoz ennek folytán intézett érteítésre szerint azonban az érdekelttség kérésére nem teljesíthető azért, mert a felszólamlási határidő törvény írja elő s azonkívül is az átértesítés befejezése a társulat érdekében sürős. — Így aztán sietniük kell az érdekelteknek a felszólamlás benyújtásával, hacsak azt nem akarják, hogy törvény szerint nem terhelhetők ingatlanukkal is hozzájáruljanak a szárazéri társulat költségeihez.

— **Átváltozott tolvajlás.** Folyó hó 11-én nagy panaszszó járult két polgártárs a rendőrkapitány elé. Azzal ugyanis, hogy az eddige való éjjelen pányvára kötött három lovuknak hült helye volt reggelre s miután a pányvakötél a helyszínen maradt, a lovak pedig nem tudják a kötőt bogot kioldani, nem is lehet másként, hanem a hivatolt eltolvajoltatt. A rendőrség készsége hivatalnokai már éppen fogalmazták is a szelrőssa minden irányában, a villamos dróton széküldendő sürgönyt az eltolvajolt három ló megiskerítése tárgyában, s csak a porzó hiányzott még a nagyjelentőségű írásról, mikor ugyanoda betoppán a városi börtön s egyszerűen a bitangakol fő-fő kezdője, jelentvén a kapitányságnál, hogy három darab ló került éppen most a bitangakolba. Polgártársaink rögtön kérdezték színet, nemót a három darab bitangó-zágnak s rájötték a nyert felvilágosításból, hogy biz azok az ó ellopott lovak. Képzelmét a búsongó polgártársak örömet, ellopottnak vélt jószágaik így csodamódra lét megkerülése felett. Pedig hát úgy történt a dolog, hogy a kötőt bog eloldódzott s hihető, hogy a legelésre nem találtak alkalmas területet, becagmogtak a városba, s ott aztán a vándorútra indult 3 drb kőborjóságot az ügyeletes rendőr behajította a bitangakolba. Tan-

ság ebből, hogy nem jó úgy a fűfere feküdni az embernek.

— **Figyelemztetés.** A szarvasmarhák közt kiütött szájszáj és köröm fájás ragályos betegsége miatt a f. h. 16-ikára eső Békésgyalui országos vásárra a jószág felhajtás — a lovak kivételével — beilitott.

— **A szájszáj- és körömfájás tehének teje.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósághoz: Több oldalról tetetet hoztam panasz a miatt, hogy némely hatóságok a tejnek felhasználását és forgalomba hozatalát minden törvényes alap nélkül, a gazdák érzékeny megkárosításával tulságosan megszorítják, illetőleg az állatok között járványosan fellépett szájszáj és körömfájás miatt, az illető község egész határában levő kerődzők és sertések forgalmára nézve az 1888. évi VII. tvcikk végrehajtására kiadott 1888. évi 40,000 számú ítem rendelet 219. §-ában előírt zárlatokat fennállása idejére föltétlenül megtiltják a határában nyert mindennemű, telát bár egészséges állattól is származó tejnek felhasználását és forgalomba hozatalát. A hivatkozott törvény 79. §-a minden kétséget kizárólag megállítja azt, hogy a szobán forgó ragadó betegsége esetén csakis a beteg állatoknak tejt tilos felhasználni vagy forgalomba hozni. Minthogy pedig majdnem lehetetlen annak szigorú és állandó ellenőrzése, hogy azon istállókból vagy legelő csordából, melyben akár csak egy darab ilyen beteg állat van, csakis az egészséges és a betegségtől meggyógyult állatoktól nyert tej kerülhessen fogyasztásra vagy feldolgozásra, a fentjelzett tilalom akként alkalmazandó, hogy csak azon istállókból vagy csordáktól nyert tej juthasson felhasználásra, a melyekben a mondott betegségekben szenvedő egyetlenegy állat sem tartatik. Ha tehát beteg állatok az illető istállókból vagy csordákból mind eltávolítottak, és ennek megtörténte a helyi hatóságnál bejelentett, a megmaradt egészséges állatoknak teje szabadon értékesíthető, illetőleg elszállítható. Erről a törvényhatóságot tudomásvétel és szoros mihez tartás végett értesítem, oly felhívással, hogy jelen rendeletemet haladéktalanul közhírré tévén, az elsőkort hatóságokat és különösen a községi előjáróságokat szigorúan utasítsa, hogy a tejnek felhasználása és forgalomba hozása tekintetében a jelen rendeletihez alkalmazkodjanak; az utóbbiak pedig személyes felelősség mellett ellenőrizzék azt, hogy a ragadó szájszáj- és körömfájásban beteg állatoktól nyert tej mindenkor s lehetőleg hatóságok közeg jelenlétében, késedelem nélkül megsemmisítsenek.

— **Rendőrségünk figyelmebe.** Csak dícsérni tudjuk azon eljárásért a rendőrséget, hogy a rekkenő hőseg beallta és a terjedő kolera hírek folytán a lakosságot mindennemű fertőző anyagoknak lakásukról leendő eltávolításra felhívja, sőt arra kötelezi is. A dícséret azonban csak úgy lesz teljes, ha kiterjed figyelme a város utcáira is és nem enged meg, hogy az ott felelyálemlett piszokot és szemétdombokat napokig együtt melegezni és büzt terjesztene hagyja a fő-fő tisztaság mester, amint ennek ekkalans tanúbizonyosságát adják a keramit út mellett szemétdombok. — Együttal felhívjuk figyelmet a tekintetben is intézkedni, hogy drága keramit utunkon 20—25 szákkal terhelt kocsiaval ne engedje meg a sebes hajtást, mert igaz ugyan, hogy a keramit téglá erők portéka, de azt hisszük azért jobban árt neki ha 15—20 mázsával sebesen jár rajta a keskeny talpa kocsí, mintha lépésben vonátik. Pénzünk meg nem igen van a sürü reparálására. A keramit út meg még semmi jóvedelmet nem hoz.

— **A közönség figyelmebe.** A helybeli nyári országos vásár alkalmából — mely e hó 19., 20. és 21-én fog megtartatni — a rendőrkapitányság a következő hirdelményt bocsátotta ki tájékozással és magamihéztartás végett. A f. h. 19-én tartandó jószágvásárra Banádtól, Csanád, Békés, Arad, Jász-Nagykun-Szolok és Pest-Pilis Solt megyék összes területeiről, valamint Szeged és Csongrád megye tisztánimeni (nekünk tisztántuli) részéből csülkös jószágok, u. m. marhák, sertések, jnhok és kecskék fel nem hajhatók. Csongrád megye tisztántuli részéből és pedig Szegvár, Mindszent, Mágocs, Teés és

Fábian községek, valamint Szentes város határából érkező jószágok a vásárra bebocsátatnak. Lovak azonban minden megszorítás nélkül bárhonnan felhajhatók. Nyári vásáraink az igaz, hogy rendes körülmények közt sem igen szoltak valami eredményesek lenni, de a nagy mértékben elterjedt szájszáj- és körömfájás miatt foganatosítandó külfüfele óvintézkedések folytán kétségtelen, hogy az a kis eredmény is jóformán elesik.

Budapesti értesítő.

Az aratás bevégeztével rendesen nagy számmal utazik a vidéki közönség Budapestre dolgái, vásárlásai elintézésére; ez alkalomra bátrak vagyunk tisztelet olvásiánk figyelmébe ajánlani azon helyeket, melyek megbízhatóságuk és jóhírnevőségük folytán általánosan is mertek.

Budapestre érkezve, az utasnak legelső gondja a szálloda. E tekintetben legjobban ajánlhatjuk **Gundel János** „István főherceg” szállodáját, mely Budapest központján a Ferenc József-terlen, az akadémia átellenében fekszik; közvetlen közelében a lánchíd, villamos vasut, gőzhajó állomás, a társas kocsik a szálloda előtt közlekednek, úgy hogy a főváros bármely részébe innen a legkényelmesebben lehet közlekedni. A szálloda berendezése minden igényt kielégít szigorú tisztaságot a legmondossabb szolgálattal mellett. Etermében izléses ételek és tiszta jó italok jutányos árákon szolgáltatnak ki szoba árai is az igényekhez arányosítható legolcsóbbak.

A főváros gyógyfürdői között kétségkívül első helyen áll a **császárfürdő**, amelynek világhírű gyógyforrásait már 1570. táján a törökök használták és azon épület, amelyben manapság a főváros legkitűnőbb gőzfürdője van berendezve, eredeti török építmény. Ezen fürdőintézet a fővárosi fürdők legnagyobbika és összes fürdői — még uszodái is — tiszta gyógyforrás vízzel vannak táplálva. Gyógyforrásai, melyek hőfokra nézve (64.75° C.) az egész országban csak a fővárosi ártezi kút vizét engedik magok elé, naponként majdnem kétszer annyi, (370 ezer köbláb) forró vizet szolgáltatnak, mint a többi öt budai fürdőei együttvéve, gyógyhatásra nézve pedig már közel négy évszázad óta világhírűek, s nemcsak Európa minden államának, hanem a többi világrészeknek lakói is tekintélyes számmal sorakoznak azon három negyedszázad-éves fürdőző közé, akik évenként gyógyforrásainak kipróbált gyógyhatásában keresnek és találnak üdülést csúzos, keskenyes, ideg és izombántalmaikban, gyomorbojokban, sápkórban, női betegségekben és egyéb, hasontermészetű bajokban. Fürdői (gőz, iszap, kő, török, porcellán, márvány és horganykád, valamint nagyszerű uszodák) száma nézve messze túlhaladja a főváros bármely más fürdőintézetét, berendezésre nézve pedig akármelyikével bátran kiállják a versenyt és azon előnnyel is bírnak, hogy az intézet kényelmesen berendezett, és igen jutányos 200 lakosbójának nagy részével zárt és télen fűtött folyosók által vannak összekötve, amelyek a téli kúrát nemcsak lehetővé, hanem kellemessé is teszik. Figyelmet érdemel azon körülmény is, hogy a császárfürdő egy jótékonycélú alapítványt képez, amelynek összes tiszta jövedelme — a belügyminiszterium közvetlen felügyelete alatt — vagyontalau betegek ingyenes ápolására fordítatik. —

A főváros körében a zöldibeli vendéglők közt úgy kényelem, valamint az italok eredeti kitűnő minőségére, a konyha izletességére nézve kétségtelenül **Breslauer Kálmán** városligeti városi nagy vendéglője a legelső helyen. E vendéglőben naponta a legjobb nemzeti zenekar, csütörtökön, szombaton, vasárnap és ünnepponaton katonahangverseny teljes zenekarral, a karmester személyes vezetése mellett. A kiszolgálás figyelmes, az árák lehető legmérsékeltbbek. Ékszereket és órákat legelészrubben lehet bevásárolni **Benedek Gábor** és **Tesztvere** havtani-utca 17. szám alatt levő arany-, ezüst- és óra-raktárában, mely 1867. év óta áll fenn s szolidáságról és megbízhatóságáról

országoszerre ismeretes. Az ékszervásárlás hasznos beszerzés, mert értéke mindig megmarad. Benedek Gábor és testvére egy csok is valódi és törvényesen fényezett arany és ezüst tárgyakat szolgáltat a legjutányosabb áron. Arany gyűrűket 8 fttól kezdve, gyémánt, briliánt és színes drágakövekkel 10 fttól feljebb, arany sima karpereceket vagy gyémánt, briliánt és színes drágakövekkel 10 fttól 100 fttig és feljebb, mell- (broche) tüköt hasonló áron. 13 próbás ezüst 6 személyre való teljes evőkészlet 120—150 forint, 12 személyre 200—300 ftt. Csinos mászajndékok ezüstből 15 fttől kezdve, izlésese 50 ezüstitott menyasszonyi ékszerajndékok 50 fttől feljebb. Arany és ezüst órák csakis szabályozva s két évi írásbeli jótállással; ezüst órák 8—16 fttért, arany órák 18—20 fttért, és feljebb. Nem tetsző vagy meg nem felelő tárgyak kiadásra nem kerülnek.

Szabadalmak kiszélesítésére bizalmasan lehet fordulni *Rossé S. és Társa* nemzetközi szabadalmi irodájába (V. ker. Akadémia utca 6). E cég főnöke 16 évi gyakorlattal bír e téren Európán minden országban s egyenes összeköttetésben áll az összes szabadalmi osztó államokkal, s legjobban eszméket ki szabadalmakat és értékesít új találmányokat, készíti műszaki rajzokat és szerkeszt leírásokat a találmányokról; eszméket illetve meg nem ért találmányokat kidolgoz.

A tisztelt gazdálkodó és földbirtokos uraknak különös figyelmébe ajánljuk *Kimme Albert* festék és vegyszertári áruk kereskedését (Buda, I. ker. Szarvas-tér 1. sz.). Nagy raktára van itt mindenemű olajfestékeknek, mázak, kenékek, vegyi földestestékek, ecsetek és festőmintaok. Diszítő-festékek, szobafestékek, bronzfestékek és angol hirtómázak *Nobles Hoare* től Kiválóan szilárd *homlokzati-festékek* épületek és lakások mázolására. Asztalos és csontnyv, nyolefélé minőségben, szelak, horzskó és ávegypapir, lacsva és brunolin, petroleum, szappan, gépjai, sziva csok, szarvasfőrcsökek, vegyszertári anyagok, hamizsír, különféle padlófenyémz, legjobb minőségben s legjutányosabban kapható és levélileg is megrendelhető.

A velőcipő-sport kedvelőinek üdvöndöztetésére hirdül adhatjuk, hogy *Herbster Károly*, kitűnően ismert fővárosi műgépész 100 db. *Lower Savely* valódi angol golyós csapagy és gömbpedállal, megvétele által azon helyzetben van, hogy úgy rendez vevőinek, valamint a nagy közönségnek drábit 135 frjtával adhatja kezesség mellett. — *Herbster Károly* tulajdonosa Budapesten a legjobb hírnevű nagy raktárnak, hol dúz választékosan találhatók a legkifűnőbb és legjutányosabb *varró* és *kötőgépek*, valamint *vasparipák* (Budapest, Károly körút 3. sz.), miért is t. olvasóinknak e céget a leglekiismeretesebben ajánljuk.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Az aradi kiállítás. A jövő hó elején megnyílik *Aradon*, a Maros melletti szép városban az „*alföldi és délmagyarországi általános kiállítás*”, melyről e lapok hasábjain ismételtén volt már említés.

Arad lelkes közönsége nagy ünnepeket ül az idén. Október 6-ikán leplezi le a *tizenhárom vértanú* szobrát, mely hazai szobrászunk egyik legnemesebb és legszebb műve lesz. Huszonek évi óhajtaása megy a hazafi-közönségnek teljesedésbe ezzel az aktuussal, mely egyesíteni fogja Aradon az egész országot.

Ezt a rendkívüli ünnepeket az aradiak össekívánták kapcsolni a *munka* ünnepeivel. Megakarták mutatni, hogy bár kegyeletlen szívvel, büszkén őrzik amaz emlékeket, melyek szabadságharcunk gyászos kimenetelével kapcsolatban Arad nevét a történet lapjain megörökítik, nem elősködnék abból a hírből, melyhez ennek a révén jutottak, hanem oda törekzenek, hogy a szorgalmas munkálkodás segítségével érdemeljék ki az

ország városai közt, ha talán nem is az elsőséget, de mindenesetre az első-sorba jutást.

Igy jött létre az „*alföldi és délmagyarországi általános kiállítás*”, melynek épületei immár készek s melynek területén most a berendezés nagy munkája logiaikoztat szá-zakát és százakat.

A kiállítás regionális: az aradi és temesvári kereskedelmi és iparkamarák területét, tehát az országot azt a részét öleli fel, melyet a királyhágó, a Körös folyók, a Tisza vize s télen a Duna határol. Gazdag és változatos termelésű terület, mely hálás anyagot nyújt a kiállítás rendezőinek.

Dicsérettel említhetjük fel, hogy azt a hálás anyagot eléggé fel is használták a rendezők és a jövő hó 2-ikán megnyíló kiállítás érdemes lesz nemcsak a megtekintésre, de a tanulmányozásra is. Igaz nem nagy az egész vállalat; kiállításnak száma csak másfétezer körül van, épületei ideiglenes jellegűek, de az utóbbi években rendezett vidéki kiállításokkal minden tekintetben kifogja állani a versenyt.

A kiállítás tágas téren és hozzá csatlakozó parkban a Maros partján úgy van elhelyezve, hogy az kellő közepén van a városnak s annak fölértől néháy lépésnyire menve, a kiállítás díszes főkapuja elé jutunk. Egy iparsarnoknak — 2000. □ méter terefgatú hosszcsarnok — négy tornyán lenő trikolort nappal, villamos reflektorokat éjei a főterőről, mely Andrássy Gyula gróf nevét viseli, látni lehet.

Ezen iparsarnokok kívül még hat nagyobb és tíz kisebb épületből áll a kiállítás, melynek fekvése igen kedvező s mely különösen az egyes kiállítási csoportok elhelyezése tekintetében sikerült. A mezőgazdaság és kétszázat, a bányászat és az agyagipar —, a gazdasági eszközök és gépek, — a borászati termékek, az érzészet, — a kocsigyártás, a méhészet külön-külön csarnokokat és pavilonokat nyertek s azok mindenikébe gyűlnek már az aradi, aradmegyei, békési, csanádi, hunyad-, temes-, torontál- és krassószőrényeművek kiállított tárgyai. Külön területen helyeztetnek el az állatkiállítások, melyekre szeptemberben kerül a sor s az iparfestőletnek a kiállítással szomszédos palotájára emeleten a ptkkiállítás, a művészeti és régészeti tárgyak és a szabadságharci ereklyék kiállítása.

Ez utóbbi csoportokról szólv: konstátálhatjuk, hogy azok igen gazdagok lesznek becses darabokban. Az utolsó csoport a dolog természetéből foilyog országossá tétetvan, a hazai intézetek, testületek és magánosok vetelednek egymással, hogy a birtokukban levő kincseket az ez alkalomra Aradra menő idegeneknek bemutatassák; a szabadságharcnak sok eddig ismeretlen ereklyéje lesz itt kiállítva, melyek kétségkívül magokarra vonják a közfigyelmet.

De gazdagok az ipari csoportok is. Arad és Temesvár kiváló iparosain kívül, a kik az ipari fejlettségnek immár magas színvonalán állanak, a vidék iparossága nagy számban küld tárgyakat e kiállításra. Különösen két csoportja lesz igen gazdag, vidéken alig várt meglepő hatású: a vas- és fémipari és a butoripari. A mulákatosság pompás darabokban lett bemutatva, hogy pedig Aradon a lakberendezési ipar mily nagy haladást tett az utóbbi évtizedekben, arról tizenegy interitür teendő bizonyosság.

Megfelelő ter lett engedve a kiállításban a házi iparnak, mely hazánk délkeleti részében megiehatós fejlettségnek örvend és igen sok családunk ad kenyeret. Ez osztályt a kiállítás bizottsága a népmese érdekében akképen bővítette ki, hogy tizenegy szoba fölülében a különböző népviseleti és lakvi-szőnyöket is bemutatja. Lesz aradmegyei magyar szoba, csanádmegei (ótszoba, békésmegei, hunyadmegei, torontáli, krassószőrényi szobák, melyek berendezése és alakjai körül csoportosítottak az illető nép háziiparának készítményei. Ily mértékben az ethnografia házi iparral kapcsolatban eddig vidéki kiállításokon felelve nem volt.

A gazdasági csarnokban négy gazda-

sági egyet: az aradi, a békési, a csanádi és a hunyadi mutatják be gazdag kollekciókban az ország legidősebb részének termelését, e II. csoportban a nemese erc és pénz-, valamint a kő- és szénbányászatnak lesznek gazdag gyűjteményei, a csinos és izléssel épült erdészeti pavilonban pedig a delvidék erdészeti és fa-termelésének viszonyait ismerkedhetünk meg.

Az egész terület villamos fényvel világítottatik s a kiállítási parkban állandóan katonai zenekar fog játszani.

A kiállítást az eddigi dispoziciók szerint *Baross Gábor* kereskedelemügyi miniszter augusztus 2-ikán nyitja meg. Ugyane napon veszi kezdetét a kereskedő ifjak országos kongresszusa, míg a méhészet országos közgyűlése aug. 15-én, az iparfestőleték kongresszusa pedig szeptember 7. és 8-án lesz megtartva. Ezekben kívül több összejövetel s nagyobb mérvű tömeges kirándulás van tervben.

A kiállítás bizottsága gondoskodott, hogy az oda érkező idegenek kényelmes és jutányos elhelyezésben részesüljenek. E célból szállásroda létesítetett, melynél hat-száz szoba van bejelentve és nyilvántartva. Az iroda a pályaudvaron lesz, hol az érkező idegenek azonnal szállásjegyet kaphatnak. A lakás kérdése tehát senkinek se okozhat aggodalmat, aki a legközelebbi időben Aradot meglátogatni szándékozik.

Megemlíthjük végül, hogy a kiállítással sorsjárték van kapcsolatban, melynek hétézer forint értékű nyereményei közül az első 300 db. arany értéket képvisel. Az 50 kros sorsjegyet bizonyára nagy kelendőségnek fogjuk örvendeni.

Mindent összevéve, a megnyitásra váró aradi kiállítás egyike lesz ama regionális kiállításoknak, melyek megtekintése melegen ajánlható mindazoknak, kik közgazdasági törekvéseink időről időre bemutatni szokott eredményei iránt érdeklődnek a kik egy szépen fejlődő vidéki nagyvárost olyankor kívánunk megismerni, midőn az ország népe ott ad egymásnak találkozt.

Baross miniszter szemlélté. *Baross Gábor* kereskedelmi miniszter dr. *Schneider* Gyula min. tanácsos kísérletében minden előzetes értesítés nélkül megjelent *Walser Ferenc* rottenbiller utcai tűzoltószere és harangöntő gyárában, hol a minisztert *Walser Ferenc* gyáros, *Kankovszky Antal* igazgató és *Walser János* a gyáros fia fogadta és kalauzolta. A miniszter is a belügyminiszter tűzrendészeti szabályrendelet értelmében a megékek által a községek számára megrendelt tűzoltógépeket tekintette meg, melynek minden egyes része a gyárban készült. Különös érdeklél nézte a miniszter a harangöntő műhelyt, mely a birodalom legnagyobb magöntődéje. Itt éppen öntések készülték a mohács pécsi vasút és az osztr.-magyar államvasút magyar vonalá számára. A miniszter figyelemmel kísért e harangöntést, s több munkást megszólítással tün-tetett ki. A minisztert kellemesen lepte meg, hogy az összes munkások magyarok, sor-súkkal megvannak elégedve s többen már három évtizedben keresztül egyfolytában a gyárban dolgoznak. A miniszter megtekintette a többi műhelyt és raktárt is, s azoknak kitűnő berendezése és a gyár technikai színvonalának fejlettsége fölött öszierte elismerését fejezte ki. *Walser* gyárosnak és *Kankovszky* igazgatónak. A miniszter másfél órai időzés után távozott a gyárból.

A budapesti állami középipariskolába a beiratás szeptember hó első napjától 10 ig tart. — Ezen intézetbe a 15. életévet betöltött ifjak közül felvétetnek:

a) azok, akik az iparos tanulók számára szervezett iskola 3 évi tanfolyamát bevégezték s legalább is jó osztályzatú bizonyítványuk van;

b) azok, akik a polgári iskola, gimnázium vagy reálisiskola négy alsó osztályából jó osztályzatú bizonyítványt nyertek;

c) iparos-egédek és minázok, akik az

